

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๐

ศาสนธรรมไม่ได้บอกพร่อง

วัดนี้ตามปกติที่เคยเป็นมา รู้สึกจะเป็นวัดที่แร้นแค้นกันดารอยู่บ้าง สำหรับท่านที่เคยได้รับความสะดวกสบายมาแล้วในเรื่องปัจจัย ๔ ฉะนั้นท่านผู้ใดที่จะมาอยู่ในวัดนี้ ผมถึงรู้สึกไม่สะดวกใจแทนทีเดียว เกรงว่าจะไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควรดังที่เคยเป็นมา ข้อนี้เนื่องจากเกี่ยวกับนิสัยเป็นสิ่งสำคัญ นิสัยของธาตุก็มี นิสัยของใจก็มี นิสัยของธาตุคือ ธาตุของเราได้เคยอยู่ในสถานที่ใด เคยใช้สอย ตลอดถึงการรับประทานการดื่ม มีความเคยชินไปทางใด ธาตุชั้นนั้นก็ยอมเป็นไปในทางนั้น เมื่อมีสิ่งที่แปลกเข้ามาเกี่ยวข้อง ธาตุชั้นนั้นก็รู้สึกไม่สะดวก ส่วนด้านจิตใจก็เป็นความรู้สึกไปตามสิ่งแวดล้อมที่เคยเป็นมา

คือสิ่งเกี่ยวข้องกับเรา เป็นสถานที่อยู่ อาหารปัจจัย เครื่องใช้สอย เป็นอย่างไร จิตใจก็ยอมมีความรู้สึกเคยชินไปกับสิ่งที่ตนเคยใช้เคยสอยเหล่านั้น ทีนี้เวลามาได้รับความรู้สึกที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแปลกต่างกัน ธาตุชั้นนั้นก็เริ่มไม่สะดวกจิตใจก็เริ่มไม่สบาย นี่แหละที่ว่าอาจจะเป็นอุปสรรคได้สำหรับความเคยชินของธาตุและชั้นซึ่งเคยเป็นมาดั้งเดิม เราจะมาแก้ไขใหม่ก็รู้สึกว่าลำบากไม่ใช่บ่อยเหมือนกัน ดีไม่ดีก็ไปไม่ได้ ต้องไหลลงสู่นิสัยเดิม

ในข้อเหล่านี้เราซึ่งเป็นนักบวช โปรดได้คำนึงถึงพระพุทธเจ้าผู้เป็นต้นวงศ์แห่งพระศาสนาสืบมาจนบัดนี้ ว่าหลักธรรมะคำสั่งสอนทุกบททุกบาทที่ได้มาจากความบริสุทธิ์ ตลอดถึงความบริสุทธิ์ในพระทัยของพระพุทธเจ้านั้น ได้มาจากการเปลี่ยนแปลงฝึกหัดพระองค์ท่าน แม้จะเคยเป็นกษัตริย์ได้รับความสะดวกพระกายสบายพระทัยมาเท่าไรก็ตาม เวลาเสด็จออกทรงผนวชแล้วเปลี่ยนความรู้สึกตลอดถึงธาตุชั้นธูปยายามเปลี่ยนแปลงไปตาม ๆ ใจทั้งหมด

คือฝืนพระองค์ท่านด้วยความดัดแปลงตนเอง สิ่งที่เคยมาอย่างไรก็พยายามดัดแปลง ฝืนความเคยเป็นมาของตน จึงได้สะดวกในการปฏิบัติ และความตรัสรู้ก็ปรากฏขึ้นมาจากความฝึกฝนดัดแปลง ธรรมะที่เกิดขึ้นจากความบริสุทธิ์ของใจที่ได้ตรัสรู้แล้วนั้น ก็กลายเป็นธรรมะให้ความร่มเย็นแก่โลก

ทุกท่านที่ได้ออกมาบวชในพระศาสนา โปรดนำพระประวัติของพระพุทธเจ้าและหลักธรรม มาเป็นเครื่องทดสอบกับตนเองซึ่งเคยเป็นมาเป็นอย่างไบบ้าง บัดนี้เราก้าว

เข้ามาสู่หลักพระธรรมวินัย ความรู้ความเห็นความเป็นของจิตที่เคยเป็นอยู่เวลานี้กับหลักธรรมเข้ากันได้หรือไม่ เราต้องนำมาเทียบเคียง ส่วนไหนบกพร่อง

ตามความจริงแล้วก็ต้องบกพร่องในทางเรา ศาสนธรรมไม่ได้บกพร่อง สิ่งสำคัญก็คือบกพร่องในตัวของเรา เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วพยายามตัดแปลงความบกพร่องของตนให้เข้าร่องรอยของหลักพระธรรมวินัย แม้อาจจะมีความขัดข้อง แต่พยายามตัดแปลงทางใจ ภายก็จะเป็นไปตามใจ ไม่นอกเหนือไปจากใจได้เลย นี่เป็นหลักใหญ่

การอยู่ด้วยกันเป็นหมู่เป็นพวกมีจำนวนมาน้อย และมาจากสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งต่างก็ได้มีความเคยชินมาประจำใจของตนแต่ละราย ๆ เมื่อเข้ามาอยู่ด้วยกันทางด้านจิตใจอาจจะมีความขัดข้องอยู่บ้างเป็นบางประการ ในข้อนี้ก็ให้ทำความรู้สึกที่เราเป็นนักบวช มีหลักธรรมวินัยเป็นอันเดียวกัน ปฏิบัติตนต่อหลักธรรมวินัยเท่านั้น ถ้าถูกต้องตามหลักธรรมวินัยแล้วก็อยู่ด้วยกันเป็นสุข

สิ่งสำคัญเรื่องทีมีมานะเรื่องความเอาแต่ใจตัวนั้น ไม่ใช่เรื่องของพระของเราที่จะนำมาใช้ในตนเองและส่วนรวม นี่เข้าใจว่าบรรดาท่านที่เป็นนักบวชทั้งหลายพอทราบได้แล้ว

เพราะเราเคยได้เห็นผลของความเป็นอย่างนี้ซึ่งมีมาในเรามาทุกระยะ เมื่อจิตของเราเป็นอย่างนั้นเราได้รับความสะดวกจากความเป็นอย่างนั้นของเราหรือไม่ คนอื่นได้รับความกระทบกระเทือนจากเราหรือไม่ เราซึ่งเป็นผู้ใหญ่ด้วยกันคงจะทราบมาด้วยดีในผลที่แสดงออกจากความปล่อยตามใจ

ทีนี้ยื่นเข้ามาอีกถึงเรื่องใจของเราที่จะพยายามฝึกตนต่อหลักธรรมวินัย ตามธรรมดาใจจะต้องฝึกอีกเช่นเดียวกัน พยายามตัดแปลงจิตใจของตนให้เข้ากับหลักของพระธรรมวินัย เพราะหลักธรรมวินัยกับใจของเราเป็นสิ่งที่เข้ากันได้ ในเมื่อมีความสนใจและพยายามฝึกหัดตัดแปลงตนเองให้เป็นไปอย่างนั้น ไม่มีทางอื่นจะไป ต้องเป็นไปในทางที่ถูกและเยือกเย็นแก่ตนเอง

เบื้องต้นก็ต้องมีความทุกข์ความลำบากบ้างไม่ว่าท่านผู้หนึ่งผู้ใด ในโลกนี้จะไม่มีการข้อยกเว้น ต้องมีความลำบากเหมือนกัน เพราะการทำงานใครจะได้รับความสะดวกสบายที่ไหน ไม่ว่าจะงานทางโลกไม่ว่างานทางธรรมะ เช่นเราเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา จะอยู่ในท่าอิริยาบถใดก็ตาม หน้าที่ของเราที่ทำอยู่ภายในจิตก็ชื่อว่างานของจิต ย่อมได้รับความไม่สะดวกเป็นธรรมดา แต่ทำงานที่ไม่สะดวกนี้ก็เพื่อผลคือความสบายแก่ใจของเราแน่แล

เพราะฉะนั้นคนเราไม่ว่าทางโลกทางธรรม จึงต้องไม่มีการเบื่อหน่ายในงานจนถึงกับไม่ต้องทำกัน ถึงจะลำบากก็ทำเพราะเห็นผล เฝ้านเห็นผลที่จะนำประโยชน์มาให้เราและส่วนรวมอยู่แล้ว

ผู้ที่อยู่กับครูบาอาจารย์มาแล้ว ได้รู้จักข้อวัตรปฏิบัติแล้ว ก็พยายามให้เขยิบส่วนละเอียดขึ้นไป ภายนอกครอบคอบแล้วรู้แล้ว ก็พยายามทำภายในให้รอบคอบให้รู้ภายใน ผู้ที่ใหม่ที่ยังไม่เข้าใจในข้อวัตรปฏิบัติ ก็พยายามสังเกตสอดรู้ทางหูทางตาแล้วให้เข้าถึงใจ ยึดไว้เป็นหลักฐาน อย่างนั้นเราไปที่ไหนเราก็จะได้ความรู้ไปเรื่อย ๆ เพราะความสนใจเป็นทางเกิดแห่งความรู้วิชาต่าง ๆ นานา นี่เป็นหลักสำคัญ

สำหรับวัดนี้ที่เป็นความไม่สะดวกก็คือการขบฉันอาหารหวานคาว จะไม่ค่อยสะดวกสำหรับท่านผู้ไม่เคยชิน แต่ผู้ที่เคยตัดแปลงมาแล้วและเคยชินแล้วนั้น จะมีแปลกต่างกันอยู่บ้าง จะอย่างไรก็ตามทั้งท่านที่เคยชินทั้งท่านที่ไม่เคยชิน ก็เป็นความจำเป็นด้วยกันคือต้องฝึก นี่เป็นหลักใหญ่ที่จะให้เกิดความเคยชิน ขึ้นอยู่กับการพยายามฝึก หลักใหญ่ของสิ่งเหล่านี้ก็คือใจ ถ้าฝึกใจได้แล้วไม่ว่าข้างนอกไม่ว่าข้างในจะยอมจำนนเราทุกด้าน ไม่เหนื่ออำนาจของความฝึกไป

หากปล่อยตามอำเภอใจนั้นจะอยู่ที่ไหนก็ไม่สะดวกสบาย อยู่ที่นี้ก็เข้าใจว่าที่นั่นจะสบาย อยู่ที่นั่นก็เข้าใจว่าที่โน้นจะสบาย ความจริงความไม่สบายนั้นอยู่ที่ใจของเรา เช่นเดียวกับคนไข้ อยู่ในบ้านก็ไม่สบาย ไปหาหมอก็ไม่สบาย ไปเข้าอยู่ในโรงพยาบาล ตึกใดห้องใดเตียงใดก็ไม่สบาย

จนกว่าจะโรคภัยเมื่อรับเข้าไปแล้วได้ถูกต้องกัน ยาถูกกับโรค โรคก็สงบลงไป คนไข้ก็ค่อยเปลี่ยนแปลงจากความไม่สบายกลายเป็นความสุขขึ้นมาเรื่อย ๆ จนกระทั่งถึงหายขาดจากโรคที่เกิดจากการพยายามรับยาและยาที่ถูกกับโรค เวลาเข้ามาสู่โรงพยาบาลก็เป็นคนไข้เข้ามา ออกจากโรงพยาบาลไปก็กลายเป็นคนปกติหายจากไข้แล้ว นี่พูดถึงเรื่องความทุกข์ก็เป็นอย่างนั้น และในทำนองเดียวกันเราก็ให้ปฏิบัติตนอย่างนั้น

เวลานี้ทุก ๆ ท่านแม้แต่ผู้เทศน์เองก็ต่างคนเป็นผู้มีกิเลส เรียกว่าเป็นโรคภายในใจ จะเรียกว่าไข้ภายในก็ถูก เราก้าวเข้ามาสู่หลักพระธรรมวินัยของพระพุทธเจ้า เบื้องต้นเราก็เป็นคนไข้ ก้าวเข้าไปสู่ครูบาอาจารย์ก็เป็นคนไข้ อยู่ในสถานที่ใดในวงวัดใดกุฏิใด เราก็เป็นคนไข้เพราะมีทุกข์อยู่ภายในใจคือกิเลสเป็นตัวเหตุให้เกิดทุกข์ เมื่อเราเข้าไปสู่วัดนั้นแล้วให้ทำความรู้สึกที่ว่า นี่เราเป็นผู้มาศึกษา เช่นเดียวกับคนเข้าไปโรงพยาบาลเพื่อหมอจะได้รักษา

พยายามปฏิบัติตามโอวาทคำสอนของพระพุทธเจ้า ที่ครูบาอาจารย์ท่านแนะนำสั่งสอนเรา พยายามบึกบึนไป ถึงจะยากลำบากก็ให้เป็นทำนองกับคนรับยาหรือยอมตัว

ให้หมอนิธยาผ่าตัดอะไรเหล่านี้ ไม่ฝัน จิตใจของเราก็จะค่อยกลายเป็นคนที่เรียกว่าโรค ที่ถูกกับยาคือธรรมะ ใจก็จะค่อยสบายขึ้นเป็นลำดับ ๆ

ก้าวเข้ามาสู่วัดเป็นคนมีกิเลสคือโรคประจำใจ ก้าวออกจากวัดไปอย่างน้อยให้ เป็นผู้มีกิเลสเบาบาง เหมือนกับคนไข้ทุเลาแล้วกลับไปบ้าน มากกว่านั้นขอให้ เป็นท่านองที่ก้าวเข้าไปสู่วัดใดเป็นคนมีกิเลส แต่เป็นผู้มีความระมัดระวังฝึกฝนอบรมตน ตามหลักธรรมของท่านที่สอน ก้าวออกจากวัดท่านไปให้เป็นผู้สิ้นกิเลส ซึ่งเหมือนกับ คนที่ก้าวเข้าสู่โรงพยาบาลเป็นคนไข้ กลับออกมาบ้านกลายเป็นคนหายจากไข้ คือเป็น คนดีธรรมดา หมอก็จะเป็นที่ปลื้มใจ คนไข้ก็หายห่วงเป็นสุขขึ้นมา เครือญาติทั้งหลายก็ เบาใจหายห่วงไปตาม ๆ กัน

เราก็ยอมเป็นเช่นนั้นเหมือนกัน ครูบาอาจารย์เมื่อเห็นลูกศิษย์ตั้งใจประพฤติ ปฏิบัติดีก็รู้สึกมีความภาคภูมิใจ อรรถธรรมมีเท่าไรก็โกยออกมา เช่นเดียวกับหมอไม่ ได้เสียดายยา รักษาจนหาย เมื่อเห็นลูกศิษย์มีความสงบใจสบายภายในจิต อาจารย์ก็มีความปลื้มอกปลื้มใจ ยิ่งเห็นลูกศิษย์เป็นผู้มีศีล มีสมาธิ มีปัญญา มีวิมุตติความหลุด พ้น และวิมุตติญาณทัสสนะความรอบคอบอย่างเต็มภูมิภายในใจ อยู่ในวัดหรือก้าว ออกจากวัดก็เป็นที่ยินดี ตัวเองก็ภาคภูมิใจ สมกับความมุ่งมาดปรารถนาที่ก้าวไปสู่วัด นั้น ๆ

ไปที่ไหนก็ทำประโยชน์ได้ ตลอดประชาชนพลเมืองที่มีความหวังดีอยู่จำนวนไม่ น้อย เขาก็จะได้รับความร่มเย็นจากเราผู้เย็นไปแล้ว และจะได้ทำประโยชน์ไปอีกเป็น เวลานาน ๆ โลกทั้งหลายจะได้รับความร่มเย็น เพราะต่างคนก็ต่างมีความรุ่มร้อน ประจำใจของตนมาเป็นเวลานาน ซึ่งกำลังเสาะแสวงหาหมอยู่เป็นประจำแต่ไม่เจอ หมอ ก็มาเจอเราเป็นผู้ทำประโยชน์ให้โลกซึ่งเทียบกับหมอคนหนึ่ง โลกทั้งหลายจะ ได้ รับความภาคภูมิใจอย่างไม่มีอะไรจะคาดจะหมาย ไม่มีอะไรจะประมาณคุณค่าได้ ขอให้ พากันตั้งอกตั้งใจประพฤติปฏิบัติฝึกฝนทรมาณตนเอง

สิ่งใดถ้าหลักธรรมวินัยท่านว่าอย่าแล้วเราอย่าฝัน สิ่งใดที่หมู่เพื่อนหรือครูบา อาจารย์ว่าไม่ควรเราอย่าฝัน ให้พยายามจำนตนด้วยข้ออรรถข้อธรรม การฝืนหลัก ธรรมหลักวินัยไม่ใช่เป็นความดีต่อตนเอง การฝืนหมู่ฝืนเพื่อนไม่เป็นความดีแก่ตนเอง และหมู่เพื่อน จะกลายเป็นก้างขวางคอไปหมด ขวางคอตนเองแล้วยังไม่แล้ว ยังออก ขวางคอกันคนอื่นอีก เป็นของที่ไม่ดีไม่งามเลยสำหรับนักบวชเรา ไม่ควรใช้จนกระทั่งถึงวัน ตาย เพราะเรื่องเหล่านี้โลกพลเมืองดีเขาก็มีแต่เขาไม่ค่อยใช้กัน นอกจากคนจะโหดร้าย ทารุณที่สุดซึ่งตายแบบไม่มีปาฐาเขาจะทำ

สำหรับพระเจ้าซึ่งเป็นนักปฏิบัติแล้ว ต้องมองดูหลักธรรมหลักวินัย ไม่เห็นอันใดยิ่งกว่าอำนาจก็ให้เกิดขึ้นจากธรรม วาสนาก็เกิดขึ้นจากธรรม อะไรก็ให้เกิดขึ้นจากธรรม อยู่ก็อยู่ด้วยธรรม ไปด้วยธรรม มาด้วยธรรม กินก็เป็นธรรม นอนก็เป็นธรรม ยืนเดินอิริยาบถทั้งสี่เป็นธรรมล้วน ๆ เราก็กิน หมูเพื่อนก็จับใจ เราเองก็ดูดีมีภายในใจ สบายทั้งเราสบายทั้งท่านที่เกี่ยวข้อง นี่ละอำนาจของธรรมะถ้ามีอยู่ภายในใจของผู้ใดทำผู้นั้นให้ร่มเย็น คนอื่นให้ร่มเย็นอีกด้วย

ถ้าหากว่าเป็นยาพิษมีอยู่ในใจ ตัวเองเป็นอันดับแรกจะต้องถูกเผาผลาญมากกว่าคนอื่น จากนั้นก็ระบายออกมาให้คนอื่นเดือดร้อน ชื่อว่ายาพิษแล้วต้องเป็นพิษเสมอไป จะเก็บไว้ในบ้านก็คือยาพิษ ใครไปแตะต้องมันก็เล่นงานเหมือนกัน เอาออกไปใช้ก็เป็นอีก อยู่ปกติก็ชื่อว่ายาพิษ ความชั่วนั้นอยู่ตามปกติก็เป็นความชั่วอยู่แล้ว ใครไปจับต้องขึ้นมาก็คือคนนั้นได้เข้าใกล้ชิดสนิทกับความชั่ว ก็จะกลายเป็นความชั่ว และให้ผลเป็นทุกข์ขึ้นมา นำออกไปใช้มากน้อยกว้างแคบแคไหนก็จะเป็นความทุกข์ระบาดทั่ว ๆ กัน ไป ตามอำนาจของยาพิษที่แสดงฤทธิ์ไปถึงไหน

สิ่งเหล่านี้ทางหลักธรรมวินัยจึงไม่นิยม ในวงคนดีในวงของนักบวชและนักปฏิบัตินี้ไม่นิยมใช้กัน มีแต่จะพยายามผลัดไส้ออกไปให้ห่างจากตัว ให้ห่างจากหมู่เพื่อน เหลือไว้แต่ความร่มเย็นเป็นสุขต่อกัน นี่จึงเรียกว่าเป็นพระที่มีคุณค่า เป็นพระที่มีโอชารส ตัวเองก็ได้ดูดีมีความสุข คนอื่นก็ได้สบายจิตสบายใจไม่เดือดร้อนวุ่นวาย เพราะไม่เกิดความกระทบกระเทือนจากการนำกิเลสมาใช้ วัดก็เย็น มีจำนวนมากน้อยเป็นเครื่องประดับกันไปให้สวยงามเสียทั้งวัด มีจำนวนน้อยก็สวยงาม มากเท่าไรก็สวยงาม ถ้าเป็นของสวยงามต้องเป็นอย่างนั้น

ของดีมีมากเท่าไรก็ดี ของชั่วมีน้อยก็ไม่ดี ยิ่งมีมากก็ทำโลกให้ฉิบหายได้ ความชั่วเกิดขึ้นภายในใจของเรา เกิดขึ้นน้อยก็รู้สึกไม่ค่อยสบาย ยิ่งเกิดขึ้นมากแล้วบางคนฆ่าตัวตายก็มีจำนวนไม่น้อย นี่ถึงขีด นอกจากจะทำคนอื่นให้เดือดร้อน ตัวเองก็ยังฆ่าตัวเองเสียอีก นี่อำนาจของความเป็นโทษเป็นอย่างนั้น

การบวชมาในศาสนาเพื่อมาศึกษาให้รู้ทั้งโทษทั้งคุณ ให้รู้ทั้งวิธีถอดถอนแก้ไข ให้รู้ทั้งวิธีบำเพ็ญ ส่วนใดที่ควรแก่การถอดถอนพยายามผลัดไส้ออกไป อย่าเข้าใกล้ชิดสนิท แม้มันอยากจะทำอยากจะทำอยากจะทำ ก็สะกดหรือบังคับมันไว้อย่าให้ออกมา ครั้งนี้เราบังคับได้อย่างนี้ ครั้งต่อไปก็ค่อยง่ายลงไป ถ้าเราเปิดทางให้เสียในคราวนี้ คราวหน้าไม่ได้เปิดแล้วทะลุไปเลยทีเดียว ประตุนี้ไม่มีไม่สำคัญเพราะเคยออกแล้ว เลยไม่มีรั้ว กลายเป็นคนไม่มีรั้ว ถ้าไม่มีรั้วแล้วก็หมดทาง ไปอยู่ไหนก็ร้อนไปหมด

ฉะนั้นเราเป็นนักบวชให้พยายามสั่งสมความดี จะยากลำบากก็คือลูกของพระพุทธเจ้า ก็เราเป็นพระแล้วนี่ พระของพระพุทธเจ้าจะเป็นพระประเภทใด ถ้าไม่ใช่เป็นพระประเภทที่หนักก็เอาเบาที่หนักไม่ถอยหลัง นี่คือพระของพระพุทธเจ้าต้องเป็นอย่างนั้น แต่ดยอมรับว่าร้อน เพราะเราเป็นร่างกายเหมือนกับโลกทั่ว ๆ ไป หนาวก็สู้ อะไรลำบากชื่อว่าเป็นความชอบธรรมแล้วเป็นนักสู้ ไม่ใช่ถอยหลัง จนมีความเคยชินต่อนิสัย

ใจของเราถ้าเด็ดให้เด็ดไปในทางที่ดี อย่าเด็ดไปในทางที่สังหารทำลายตนเอง และผู้อื่นเดือดร้อน ไปสังหารผู้อื่นไม่เป็นทางดีเลย ถ้าเด็ดให้เด็ดไปในทางที่ดีให้โลกได้อาศัย วาจาของเราจะพูดเด็ดออกมาทำให้เด็ดในทางเป็นอรรถเป็นธรรม อย่าให้เด็ดด้วยอำนาจของกิเลสตัณหาบังคับบัญชาออกมา โลกจะเดือดร้อน หมู่เพื่อนจะเดือดร้อน กลายเป็นเรื่องเหม็นไปทั่วทั้งดินแดน ไปที่ไหนเข้ากับหมู่มืด ก็เหมือนกับอามทะเล ใครเห็นก็ต้องหลีก ไม่กลัวมันกัดเหมือนเสือก็ตาม แต่สิ่งที่กลัวฤทธิ์ของมันมันมีอย่างที่เราทราบกัน จึงขอให้พากันตั้งอกตั้งใจ เทศน์ก็ลำบากเหมือนกันรู้สึกว่เหนื่อย ๆ

จึงขอยุติเพียงเท่านี้ เอละ